

**kinder
ombudsman**

het beste besluit:
geef kinderen invloed

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

Tweede Kamer der Staten Generaal
Aan de leden van de Vaste commissie Volksgezondheid, Welzijn en Sport
en de leden van de Vaste commissie voor Justitie en Veiligheid

Per email verzonden

**Betreft: Inbreng Kinderombudsman tbv debat over begroting jeugd
d.d. 21 november en jeugdbescherming d.d. 24 november 2022**

Geachte leden van de vaste commissie Justitie en Veiligheid,
Geachte leden van de vaste commissie Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

Graag wil ik een aantal punten onder uw aandacht brengen ter voorbereiding op twee debatten, op 21 november over het begrotingsonderdeel Jeugd en aanverwante zaken en op 24 november over jeugdbescherming. Hierbij merk ik op dat verschillende Kamerstukken ter voorbereiding op deze debatten nog niet openbaar waren toen ik deze brief schreef. Het gaat hierbij om de brief van de minister voor rechtsbescherming en de beantwoording van Kamervragen over onder andere de gesloten jeugdhulp. Ook is pas op 14 november 2022 de Kamerbrief over de stand van zaken jeugdzorg verzonden. Ik heb deze informatie dan ook niet mee kunnen nemen in deze brief. Dit betreurt ik omdat ik u hierdoor minder goed kan informeren over mijn zienswijzen ten aanzien van dit voor kinderen zo belangrijke dossier. Desalniettemin geef ik u graag een aantal van mijn zorgen en reflecties mee.

In het kort: ik maak mij zorgen over de crisisaanpak in de jeugdbescherming, het tekort aan jeugdbeschermers en passende gespecialiseerde hulp, het gebrek aan tijdige ondersteuning ter voorkoming van complexe scheidingen, (alternatieven voor) gesloten jeugdzorg en het ontwikkelingsbelang van het kind. Ook zie ik graag dat er concrete stappen worden genomen op een aantal van de aanbevelingen van het VN-Kinderrechtencomité aan Nederland.

Wat ik van u vraag

Ik vraag u te overwegen de volgende punten mee te nemen in uw bijdrage tijdens de twee debatten:

1. Neem concretere maatregelen in de aanpak van de crisis in de jeugdbescherming, waar kinderen én hun ouders nu het verschil van gaan merken;
2. Neem concretere maatregelen ter bevordering van de beschikbaarheid van het aantal jeugdbeschermers en gespecialiseerde hulp, waar kinderen en hun ouders nu het verschil van gaan merken;
3. Investeer in het geval van complexe scheidingen in de landelijke beschikbaarheid van effectieve interventies zodat deze zaken minder vaak bij de rechter komen;

Pagina 1/5

Datum

18 november 2022

Onderwerp

Inbreng Kinderombudsman tbv debat over begroting jeugd d.d. 21 november en jeugdbescherming d.d. 24 november 2022

Ons nummer

1593914

Uw brief

-

Uw kenmerk

-

Contactpersoon

-

Kinderombudsman

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

T 070 356 35 63
info@kinderombudsman.nl
www.kinderombudsman.nl

*De Kinderombudsman
is onderdeel van de
Nationale ombudsman*

4. Trek de voorbeholden in bij de artikelen 26, 37 en 40 bij het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK);
5. Ratificeer het *Facultatief Protocol voor een Kennisgevingsprocedure* dat is gelieerd aan het IVRK;

Pagina 2/5

Ons nummer
1593914

Jeugd en Jeugdbescherming

Crisisaanpak

Ik ben blij dat de minister met een crisisaanpak is gekomen om de problemen in de jeugdbescherming aan te pakken. Ik vind de maatregelen echter nog niet concreet genoeg en te weinig gericht op het nu. Wanneer gaan de kinderen die het nodig hebben er écht iets van merken? De voorgestelde maatregelen zijn wat mij betreft te vrijblijvend. Ik realiseer mij dat de problemen groot zijn en de oplossingen ingewikkeld en tijdrovend, maar daar hebben de kinderen nu niets aan. Kinderen vertellen mij minimaal behoefte te hebben aan aandacht en persoonlijk contact van de jeugdbeschermers. Kinderen hebben per direct behoefte aan passende hulp. Dit dient dan ook per direct gerealiseerd te worden. Ik verwijs hier ook naar in het volgende punt.

Tekort aan jeugdbeschermers en passende gespecialiseerde hulp

Er moet niet alleen gewerkt worden aan het indammen van de toestroom, tot de jeugdbescherming, maar vooral ook in het investeren in de beschikbaarheid van jeugdbeschermers en gespecialiseerde hulp. Tijdens recente gesprekken met kinderrechters, advocaten en vele anderen komen de gevolgen van het tekort aan jeugdbeschermers en het tekort aan passende gespecialiseerde vormen van jeugdhulp indringend naar voren. Ik hoor dat kinderen maanden en soms zelf langer dan een jaar moeten wachten op een jeugdbeschermer. En als die er dan eindelijk is, dan heeft de jeugdbeschermer de grootste moeite om passende hulp te vinden. De kinderen en gezinnen die hiermee te maken krijgen zien dat hun belang niet voorop staat. Men vindt dat er gedwongen hulp nodig is. Tegelijkertijd is er geen jeugdbeschermer beschikbaar voor hen en wordt er geen passende hulp ingezet. Dit heeft gevolgen voor hun ontwikkeling, en hun vertrouwen in het zorgsysteem en de volwassenen om hen heen.

Complexe scheidingen

Om te voorkomen dat een scheiding escaleert en kinderen te maken dreigen te krijgen met gedwongen zorg, moet geïnvesteerd worden in de landelijke beschikbaarheid van passende (preventieve) interventies voor ouders en kinderen. Ook rechters kunnen daar bij een complexe scheiding naar verwijzen. Een groot deel van de kinderen die in de jeugdbescherming terecht komt heeft te maken met een complexe scheiding van hun ouders. Ik ben het met de minister eens dat de instroom van deze groep kinderen in de jeugdbescherming beperkt moet worden. Ook omdat zij mogelijk niet op een goede manier in de jeugdbescherming geholpen kunnen worden. Tegelijkertijd komen ook deze kinderen in een situatie waarin ze bescherming en zorg nodig hebben. Zij hebben daar dan recht op. De staat heeft hierin een verantwoordelijkheid.

In dit verband wijs ik u op een belangrijk signaal van rechters. De zorgtrajecten waar rechters naar verwijzen, zoals begeleide omgang via een omgangshuis, hebben te kampen met lange wachtlijsten en/of zijn niet beschikbaar in de betreffende gemeente. Zo kan het gebeuren dat een kind zijn ouder langer dan een half jaar niet ziet vanwege wachtlijsten bij het omgangshuis, als die al überhaupt beschikbaar is. Dit werk escalatie in de hand.

Pagina 3/5

Ons nummer

1593914

Gesloten jeugdzorg

Het streven naar nul plaatsingen in de gesloten jeugdzorg in de toekomst, mag niet resulteren in minder goede zorg voor de kinderen die nu in de gesloten jeugdzorg verblijven. Hierin moet dus nog steeds geïnvesteerd worden. Daarnaast moet er meer geïnvesteerd worden in passende alternatieven.

Zoals ik u in [mijn brief](#) d.d. 14 september 2022 al schreef, steun ik de ontwikkeling naar meer regionale, kleinschalige vormen van opvang. Ik wil nogmaals benadrukken dat de huidige tekorten in de gespecialiseerde vormen van opvang deze ontwikkeling in de weg staan. Zolang er te weinig passende alternatieven zijn, blijft de gesloten jeugdzorg voor te veel kinderen de enige optie, en niet, zoals het IVRK voorschrijft, het ultimium remedium. Voor de kinderen die deze vorm van zorg nu krijgen of in de komende periode gaan krijgen, geldt dat zij moeten kunnen rekenen op de beste kwaliteit van zorg. Dit is nu niet het geval.

Opvolging aanbevelingen VN-Kinderrechtencomité

Op 9 maart jl. heeft het VN-Kinderrechtencomité de zogenaamde *Concluding Observations (hierna: de aanbevelingen)* bekend gemaakt.¹ Ik herken de conclusies en onderschrijf de aanbevelingen van het comité in de volle breedte. Ik wil specifiek uw aandacht vragen voor enkele fundamentele aanbevelingen van het comité.

Intrekken voorbehouden

Ik vraag u er bij de staatssecretaris op aan te dringen de voorbehouden bij de artikelen 26, 37 en 40 IVRK op te geven zoals het VN-Kinderrechtencomité al zolang van Nederland vraagt. Het VN-Kinderrechtencomité beveelt Nederland telkens weer aan om over te gaan tot het intrekken van de voorbehouden. Helaas handhaaft Nederland, als enige land ter wereld, nog altijd het voorbehoud bij artikel 26 IVRK: kinderen in Nederland hebben géén zelfstandig recht op sociale zekerheid.² Verder is bij artikel 37 IVRK een voorbehoud gemaakt: dit voorbehoud ziet op het toepassen van volwassenenstrafrecht op minderjarigen. Het derde voorbehoud ziet op artikel 40 IVRK: bij delicten van lichte aard moet het volgens de Nederlandse staat mogelijk zijn om een zaak af te doen zonder raadsman en zonder hoger beroep. Het comité heeft Nederland sinds 1999 consequent na elke rapportagecyclus

¹ <https://www.ohchr.org/en/documents/concluding-observations/crcnldco5-6-concluding-observations-combined-fifth-and-sixth>

² De Tweede Kamer zal later dit jaar geïnformeerd worden over dit voorbehoud en de mogelijke maatregelen om de situatie van groepen kinderen te verbeteren, aldus het kabinet. Zie ook <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/12/voorbehoud-op-artikel-26-ivrk>

opgeroepen de voorbehouden in te trekken, maar ook nu houdt Nederland vast aan de voorbehouden op de artikelen 26, 37 en 40 IVRK.

Pagina 4/5

Ratificatie derde Facultatief Protocol voor een Kennisgevingsprocedure

Ik vraag u om de staatssecretaris uit te dagen om meer ambitie te tonen en spoedig over te gaan tot ratificatie van het derde Facultatief Protocol. Ratificatie van dit aanvullend protocol betekent dat kinderen en hun vertegenwoordigers een klacht over kinderrechtenschendingen kunnen indienen bij het VN-Kinderrechtencomité. Dat versterkt de rechtsbescherming van kinderen. Op 19 december 2011 heeft de Algemene Vergadering van de VN het derde Facultatief Protocol voor een kennisgevingsprocedure bij het IVRK aangenomen.³ Nederland heeft dit protocol nog niet geratificeerd. Het kabinet had de Raad van State om voorlichting gevraagd. Deze is inmiddels ontvangen.⁴ Uit de analyse van de Raad van State komt naar voren dat ratificatie van het derde Facultatief Protocol kan bijdragen aan de verdere doorwerking van de rechten uit het IVRK in de Nederlandse rechtsorde. De staatssecretaris laat weten dat hij uw Kamer, mede op basis van dit advies van de Raad van State, binnenkort zal informeren. Helaas moet ik constateren dat dit tot op heden nog niet is gebeurd, al begrijp ik wel dat hieraan gewerkt wordt. Op dit moment hebben reeds 50 landen het aanvullende protocol geratificeerd. Ook onze buurlanden.⁵

Ons nummer

1593914

Ontwikkelingsbelang van het kind

De vraag die mij bezighoudt is wat we kunnen en moeten leren van de knelpunten in de jeugdhulp en jeugdbescherming, én het complex aan problemen waar kinderen van ouders die gedupeerd zijn door de toeslagenaffaire, mee te maken hebben gehad. Er zijn teveel partijen verantwoordelijk, en daarmee is niemand écht aan te spreken en verantwoordelijk. De rechtsbescherming is onvoldoende geborgd. We onderzoeken niet goed genoeg wat het kind en het gezin écht nodig hebben en werken vanuit kokers. En wat we zien als 'normaal' is zodanig smal, dat gedrag en gevoelens die horen bij de normale ontwikkeling van een kind als abnormaal worden beschouwd waarvoor hulp moet worden ingeschakeld. Tegelijkertijd stellen we kinderen onder toezicht, maar bieden we niet de zorg die daarbij hoort. Ik zie dat er heel hard gewerkt wordt om veranderingen tot stand te brengen. Dit ziet echter toe op het aanpassen van systemen en stelsels met verantwoordingsmethodieken en budgetten. Dit leidt af van waar het daadwerkelijk om moet gaan: nu doen wat nodig is om een kind zich zo goed mogelijk te laten ontwikkelen. De vraag wat het kind nodig heeft om perspectiefvol op te groeien dient voorop te staan bij alle besluiten -zo ook bij stelselwijzigingen- die in dit kader worden genomen.

³ <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/optional-protocol-convention-rights-child-communications>

⁴ <https://www.raadvanstate.nl/adviezen/@128426/w13-21-0367-iii-vo/>

⁵ <https://indicators.ohchr.org/> Ook bijvoorbeeld Spanje, Italië en Frankrijk hebben het protocol geratificeerd.

Deze brief heb ik ter informatie aan de Minister voor Rechtsbescherming, de Minister voor Justitie en de Staatssecretaris van VWS gestuurd. Indien u vragen heeft kunt u natuurlijk contact opnemen met mijn kantoor.

Pagina 5/5

Ons nummer
1593914

Met vriendelijke groet,

Margrite Kalverboer
Kinderombudsvrouw